

Cesty do dospělosti aneb Adulthood loading, please wait!

Lenka Lacinová

Institut výzkumu dětí, mládeže a rodiny

Fakulta sociálních studií Masarykova univerzita Brno

Co je to vynořující se dospělost?

- ▶ koncept popsal americký psycholog Jeff Arnett v polovině 90. let 20. století (*emerging adulthood*)
- ▶ samostatná etapa ve vývoji člověka mezi dospíváním a dospělostí
- ▶ začíná cca s koncem středoškolského vzdělání a končí dosažením statusu plně dospělého člověka (co to vlastně dnes znamená?)
- ▶ zahrnuje období zhruba mezi 20. a 30. rokem věku
- ▶ existuje hlavně v rozvinutých zemích, ale její výskyt a nárůst je zřetelný i v rozvíjejících se zemích

Sociální změny vedoucí k vynořující se dospělosti

- ▶ pozdější věk vstupu do manželství a rodičovství
- ▶ delší a více dostupné vzdělání
- ▶ kontrola početí, méně dětí
- ▶ proměny ženské role
- ▶ tolerance předmanželského sexu a kohabitace
- ▶ ambivalentní postoje k dospělosti
- ▶ v ČR - změny po listopadu 1989

Hlavní znaky vynořující se dospělosti a kritéria dospělosti

J. J. Arnett - analýza rozhovorů s mladými lidmi ve věku 18 - 29 let)

Období

- ▶ explorace identity
- ▶ nestability
- ▶ zaměření na sebe
- ▶ možností/optimismu
- ▶ pocitu „mezi“

Kritéria dospělosti

- ▶ Přijmout zodpovědnost sám za sebe
 - ▶ Dělat nezávislá rozhodnutí
 - ▶ Finanční nezávislost
-
- ▶ Dokončit vzdělání
 - ▶ Manželství
 - ▶ Rodičovství

Cesty do dospělosti: longitudinální výzkum vývojových trajektorií a prediktorů autonomie a identity

- ▶ vývoj identity a autonomie mladých lidí mezi 18 - 25 lety ve 3 významných doménách života:
 - ▶ původní rodina - rodiče
 - ▶ partnerské vztahy
 - ▶ studium/profese/kariéra
- ▶ 2012 - 2016 (GAČR)
- ▶ sběr dat online
- ▶ 3 - 4 tematicky zaměřené vlny sběru dat ročně
- ▶ doposud proběhlo 8 vln sběru dat + 1 rodičovská
- ▶ velikost vzorku se ustálila na cca 1000 respondentů (cca 74% žen)

Pocit „mezi“

- ▶ Podobně jako v ostatních studiích:
 - ▶ 59% něco „mezi“
 - ▶ 36% dospělých
 - ▶ 5 % dospívajících

Rodina

Kde bydlí?

- ▶ 32% bydlí v jednom domě nebo bytě s rodiči
- ▶ 50% bydlí na kolejích, privatě s dalšími spolubydlíci
- ▶ 18% bydlí ve vlastní/pronajaté domácnosti

Proč nebydlí s rodiči?

- ▶ 13% kvůli škole/práci
- ▶ 4% kvůli partnerství
- ▶ 5% kvůli vlastní nezávislosti

Pokud se rodiče nezajímají o důležité oblasti rozhodování mladých lidí (je jim to jedno), jejich děti se spíše cítí jako méně nezávislé.

Partnerské vztahy

- ▶ 57% účastníků výzkumu má aktuálně stálý partnerský vztah
- ▶ Průměrná délka vztahu v měsících: $m=29$; $SD=22.4$.
- ▶ Účastníci bez stabilního vztahu uvádějí, že:
 - ▶ 1/3 neměla v uplynulém půl roce žádný vztah
 - ▶ 13% má „nezávazné“ vztahy (např. románek na jednu noc)
 - ▶ 11% má přátele s benefity
 - ▶ 1/10 našich respondentů dosud neměla žádný partnerský vztah
 - ▶ zbytku nevyhovovala žádná z nabízených variant

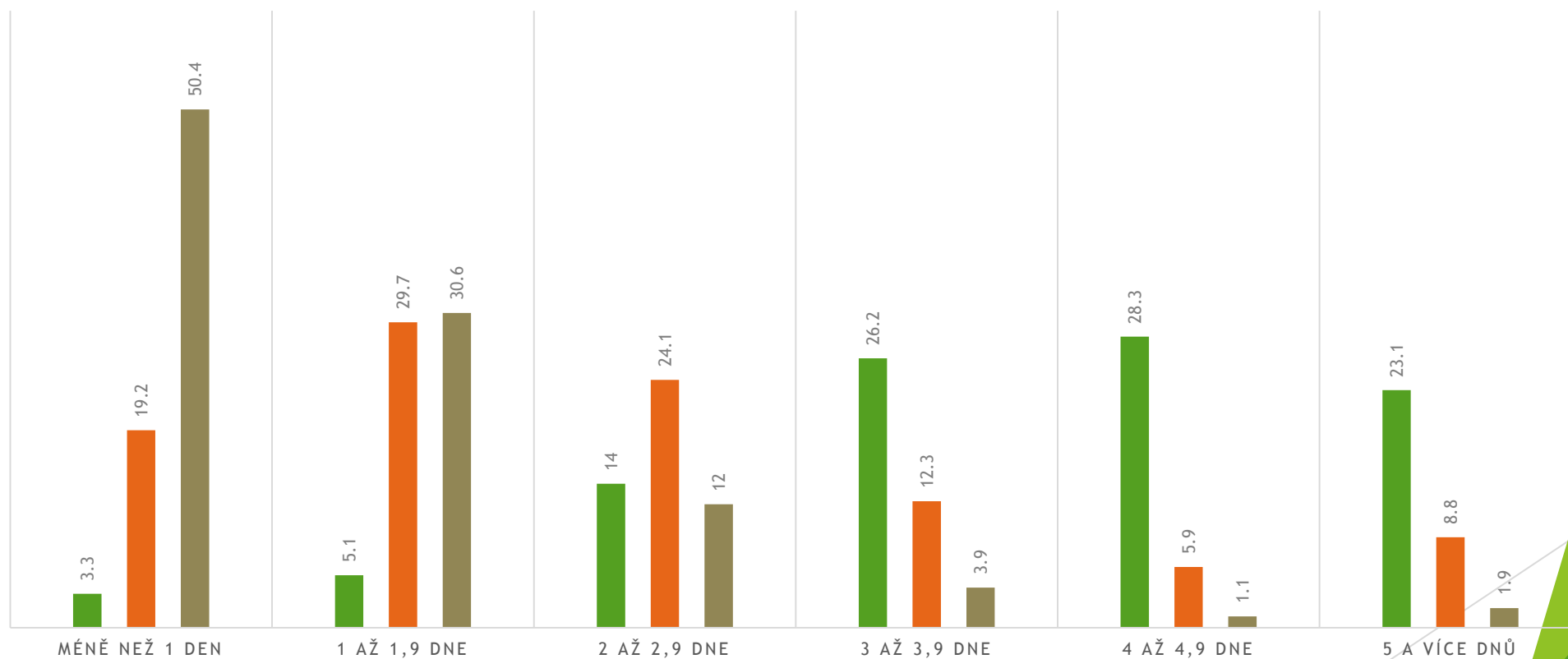
Studium/práce/kariéra

- ▶ 85.7% studuje na vysoké škole
- ▶ Současně ale víc než polovina z nich při studiu pracuje, přičemž polovina vzorku uvádí, že pracuje jeden nebo více celých pracovních dní v týdnu:
 - ▶ polovina z pracujících uvádí, že mají práci, která se přímo nebo nepřímo vztahuje k jejich kariérním cílům.
 - ▶ jen 45.3% pracuje pouze „pro peníze“.
- ▶ Téměř 40% se věnuje dobrovolnickým aktivitám.

Studium/práce/kariéra

KOLIK DNÍ V TÝDNU ZHRUBA ZABERE MLADÝM LIDEM STUDIUM, PRÁCE A DOBROVOLNICTVÍ?
■ studium ■ práce ■ dobrovolnictví

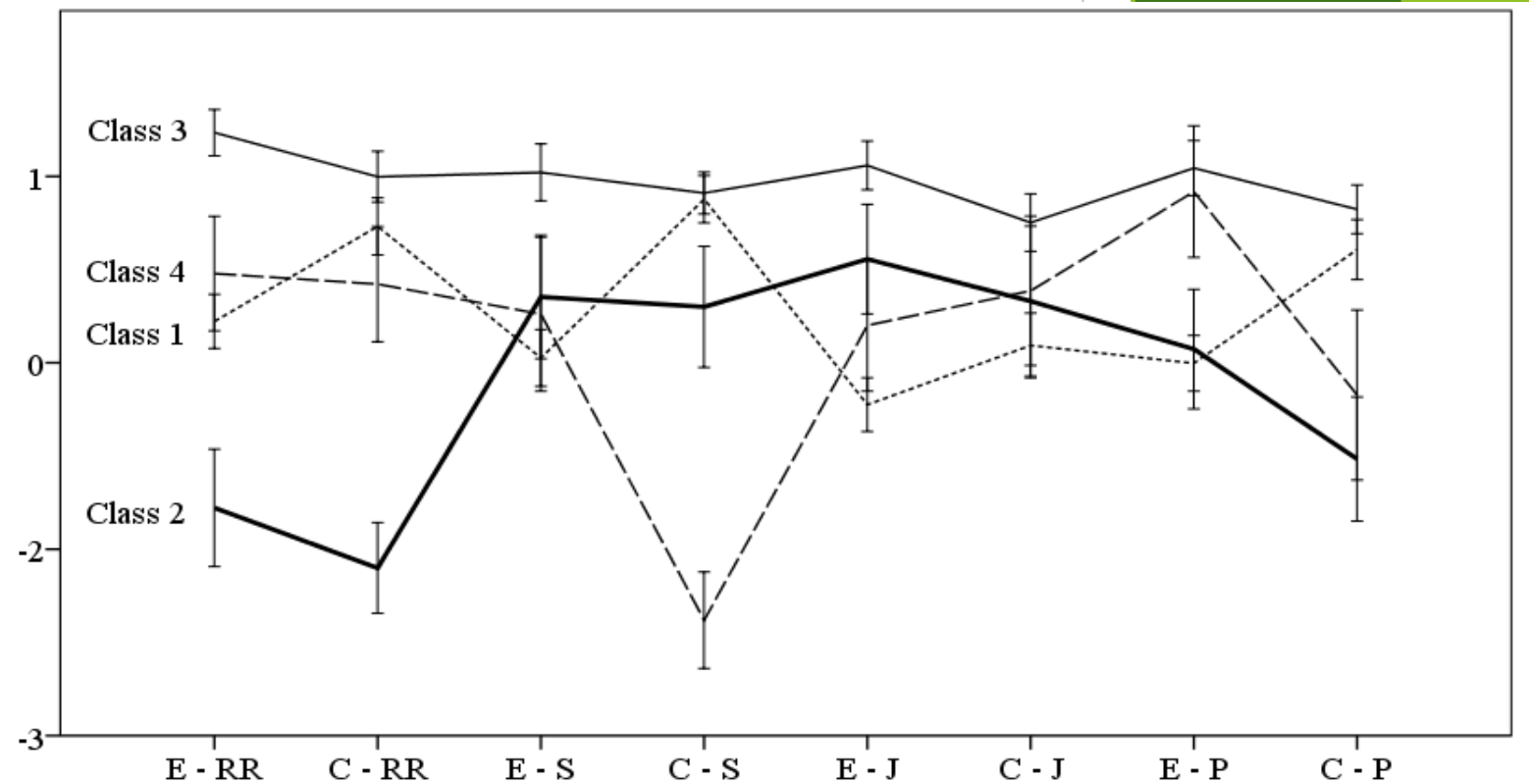
Nejsou všichni stejní...

Class 1: Rozhodnutí se závazky/*committed* (35%)

Class 2: Na kariéru orientovaní/*career-oriented* (13%)

Class 3: Cílevědomí hledači se závazky/*achievers* (41%)

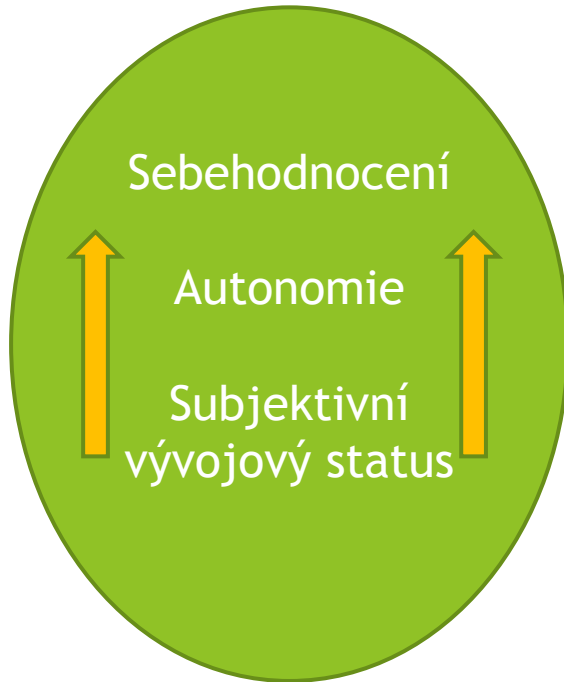
Class 4: Pochybovači/*reconsiderers* (11%)

E = exploration, C = commitment, RR = romantic relationship, S = current study, J = current job, P = parents.

Rozhodnutí se závazky (committed)

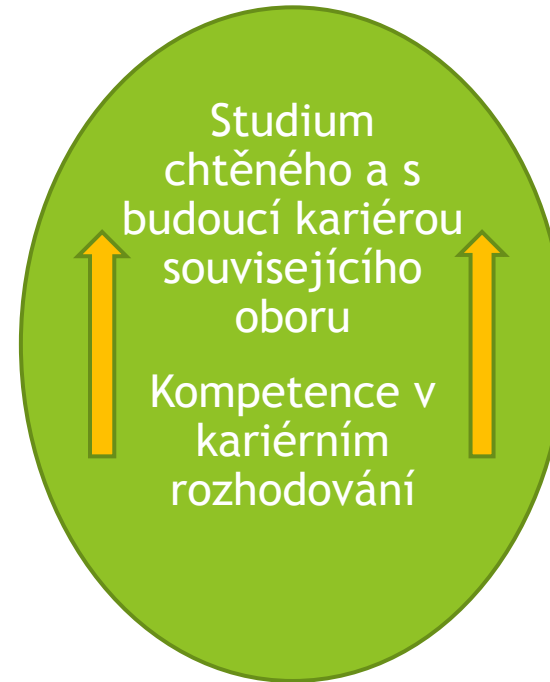
Self

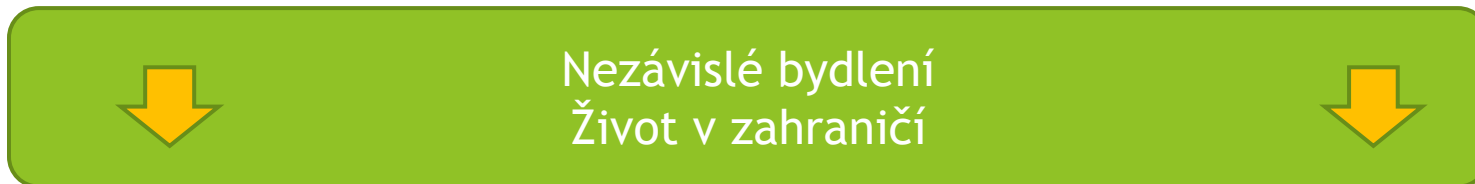
Vztahy

Kariéra

Plány a cíle

Na kariéru orientovaní (career-oriented)

Self

Sebehodnocení
Autonomie
Subjektivní
vývojový status

Vztahy

Kvalita vztahu s
rodiči
Partnerství

Kariéra

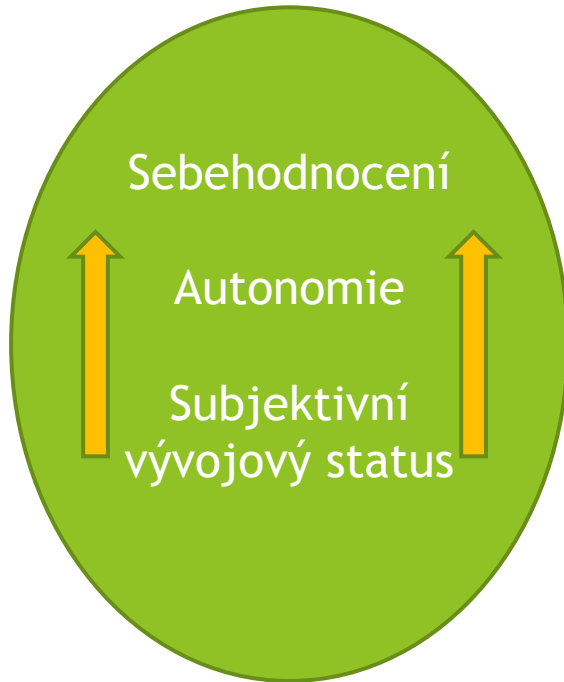
Studium
chtěného oboru
Kompetence v
kariéřním
rozhodování

Plány a cíle

Partnerství
Rodina

Cílevědomí hledači se závazky (achievers)

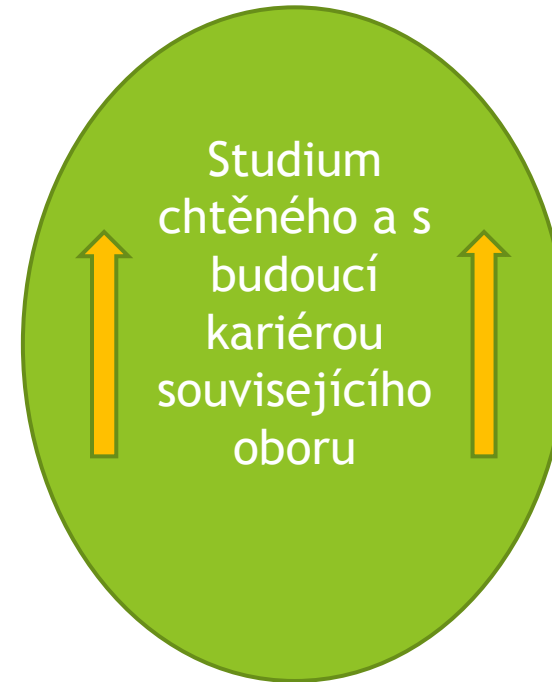
Self

Vztahy

Kariéra

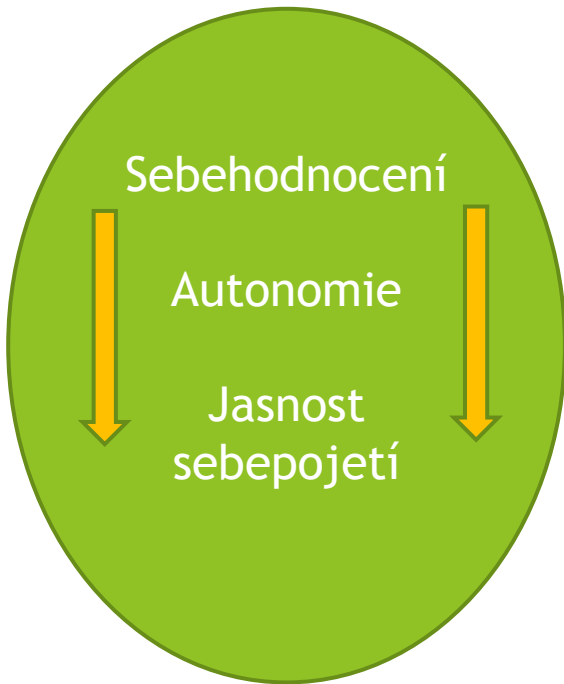

Plány a cíle

Pochybovači (reconsiderers)

Self

Vztahy

Kariéra

Plány a cíle

Rodina

Řešení problémů ve vztahu
Život v zahraničí
Nezapomenutelné zážitky a zkušenosti

Co na to novináři a média?

- ▶ Fenomén dneška: Nedospělí dospělí.
- ▶ Mladí odsouvají dospělost. Hranice životních etap se rozmazaly.
- ▶ Mladí Češi se bojí dospělosti. Může za to krize.
- ▶ "Party generace" odmítá dospět. Chtějí peníze a klid.
- ▶ Nechceme stát na vlastních nohou, shodují se mladí lidé.
- ▶ Mladí a zmatení.

Co na to rodiče?

- ▶ „Dnešní mladí lidé, to nemají vůbec jednoduché, řekla bych, že to mají složitější než to měla naše generace. Když si cílevědomě jdou za tím čeho chtějí dosáhnout a jsou vytrvalí, tak si vyplní své cíle. Já věřím, že i moje dcera to dokáže a připadá mi, že je cílevědomější a zodpovědnější než jsme byli my v jejím věku.“

(matka naší respondentky, 53 let)

- ▶ „Mám ho rád a som hrdý na to čo robí.“

(otec našeho respondenta, 46 let)

